

Verslag van de uitkomst van het synodaal proces dat heeft plaatsgevonden op 17 en 26 maart 2022 in de Zalige Titus Brandsma parochie van Wageningen en omstreken

Inleiding

Dit verslag is de weergave van drie gespreksbijeenkomsten in de Zalige Titus Brandsma parochie. Een daarvan is gehouden op 17 maart 2022 met leden van pastoraatsgroepen en twee die zijn gehouden op 26 maart 2022 met resectievelijk parochianen en jongeren. Alle drie de groepen hebben een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het synodale proces. Op de uitnodiging die is verzonden naar Christelijke studentenverenigingen is gereageerd dat zij niet deel zouden nemen vanwege gebrekkige kennis over de Rooms Katholieke Kerk.

Tevens bestond er de mogelijkheid om een schriftelijke bijdrage te leveren aan het synodale proces. Van deze mogelijkheid zijn vanuit de pastoraatsgroepen en door parochianen gebruik gemaakt. Ook deze bijdragen zijn in het verslag verwerkt maar dan onder de duidelijke vermelding dat het om een geschreven bijdrage gaat waar geen gesprek over heeft plaatsgevonden.

De gespreksbijeenkomsten zijn steeds gestart in de Kerk met het synodale gebed en de roep om de Heilige Geest. Ook werden alle deelnemers uitgenodigd tot persoonlijk gebed en reflectie over waarvoor ze in de kerk dankbaar waren en welke verbeteringen nodig zijn.

Het synodale proces zal ook na 26 maart 2022 worden voortgezet in de Zalige Titus Brandsma parochie. Het doel hierbij is het ontvangen van ideeën. Deze ideeën kunnen vervolgens worden gebruikt voor het ontwikkelen van vernieuwende projecten in de parochie.

Pastoraatsgroepsleden – Thema: Vieren

Inspiratie uit de liturgie, voor beslissingen of anderszins, komt voort uit (1) interne samenhang (2) de preek en (3) de muziek/zang. Wat de preek betreft is van belang dat deze zowel kinderen als volwassenen kan boeien, aansluit bij de actualiteit, wat speelt in de samenleving en actualisatie van de lezingen door concrete aanwijzingen te geven hoe deze toe te passen in het eigen dagelijkse leven. Een interactieve preek waarbij de gelovigen in de kerk worden betrokken wordt als een grote vreugde ervaren. Muziek/zang moet vreugde stimuleren en aanbidding en gebed ondersteunen. In combinatie met levendigheid van de viering bevordert dit de actieve deelname van gelovigen. Grote vreugde wordt beleefd aan het fysiek samenkomen, ook met mensen van andere geloofsgemeenschappen, eens een andere locatie bezoeken en de diversiteit aan vieringen.

Pastoraatsgroepsleden – Thema: Medeverantwoordelijkheid voor Missie

Grote vreugde en passie bestaat voor diaconale inzet in de maatschappij en afwezigheid hiervan wordt als pijn/gemis ervaren. Gedoopten voelen zich tot missie geroepen vanuit het gevoel dat je het samen doet en een grondhouding van naastenliefde, nederigheid, inclusiviteit, openheid/gastvrijheid en oordeelsloosheid. Een brief sprak over roeping door de Heilige Geest die ook een rol moet spelen bij missionaire keuzes. Steun vanuit het bisdom bij dergelijke keuzes is ook van belang alsook de betrekking van gelovigen (vooral jongeren) daarbij. Vreugde bestaat dat op parochieel niveau ruimte bestaat om te sparren. Gedoopten voelen zich gehinderd door een grote hoeveelheid regels maar kunnen worden geholpen door: (1) met hen in gesprek te treden en daarin de vraag wat zou Jezus doen te stellen, (2) duidelijkheid te geven over hun taken (o.a. in de liturgie) maar bovenal door (3) naar hen te luisteren met een open geest. Hulp wordt geboden door aanwezige structuren die het mogelijk maken dat mensen zich welkom kunnen voelen. Binnen die context is ook het opstellen van kerken van belang voor de mogelijkheid tot gebed en het opsteken van een kaars.

Pastoraatsgroepsleden – Thema: Dialoog in Kerk en Samenleving

Dialoog vindt o.a. plaats binnen de oecumene, met name binnen de Raad van kerken. Bij die dialoog zijn het luisteren, van elkaar leren en ieder in zijn waarde laten centrale waarden. Onderlinge samenwerking is een versterking en vreugde. Afwezigheid daarvan is een pijnpunt/gemis.

Parochianen – Thema: Vieren

Inspiratie uit de liturgie, voor beslissingen of anderszins, komt voort uit (1) het kerkgebouw (historie, ruimtelijke beleving en symboliek) waarin deze plaatsvindt, (2) de preek, (3) rituelen, (4) Maria, (5) eigentijdse vormen van liturgie/diversiteit aan en in vieringen. (6) Een ingezonden brief noemde vreugde in verband met aanbidding en muziek: meezingen/lofprijzen. De preek moet authentiek zijn en er moet een verbinding in worden gemaakt tussen de lezingen en het dagelijks leven. Daarbij moet zowel aandacht worden besteed aan inzet in de samenleving en de kerk als inspiratie. Deze inspiratie is een vreugde. Wat de rituelen betreft is aandacht daarvoor belangrijk, zowel voor inspiratie, als bevordering van de actieve deelname in de liturgie. Deze kan ook worden bevorderd door meer vrijheid in de liturgie en een koor met eigen dirigent verbonden aan een geloofsgemeenschap. Zorgelijk en een pijnpunt is het gemis van de aanwezigheid van jongeren in de liturgie. Het gebruik van Nederlandstalige muziek en toegankelijk taalgebruik kan hen naar de kerk brengen en vergroot daarnaast de mogelijkheid tot actieve participatie van iedereen. Voor een groepsgevoel is muziek van belang.

Parochianen – Thema: Medeverantwoordelijkheid voor Missie

Vreugde wordt beleefd aan om op missionair gebied samen als groep op te trekken. Deze groepsgeest/saamhorigheid moet worden versterkt. Ook 'transpiratie en inspiratie' (in de zin van we zetten de schouders eronder) is een bron van vreugde net zoals het gaan van de weg van Jezus. In twee ingezonden brieven wordt gesproken over Jezus als fundament/moreel kompas die op de eerste plaats gekend moet worden. Als hij de basis is/de bril waardoor men de ander beziet dan wordt iedereen gezien als liefdevol schepsel van God. In een andere wordt daarbij gesproken over een missionaire grondhouding van gastvrijheid die voor vreugde zorgt. In de dialoog werd daarnaast gesproken over de liefde die het uitgangspunt moet zijn en een open/luisterende/communicerende grondhouding waarbij het oordeel gedoopten niet toekomt en gelijkwaardigheid een belangrijke positie inneemt. Als belangrijke groep in verband met missie worden randkerkelijken en gemarginaliseerde groepen zoals vrouwen en de LHBTI-gemeenschap genoemd. Zij moeten ook kunnen deelnemen aan de missie van de Kerk. Wat deze missie voor gedoopten in het algemeen betreft voelen alle deelnemers aan het gesprek zich gehinderd door een top-down hiërarchie met veel regels en verplichtingen van bovenaf en afwezigheid van democratie. In een ingezonden brief werd opgemerkt dat het vanwege druk van bovenaf misschien wel beter is om buiten de parochiële setting mensen tot Christus te brengen. Gebrek aan betrokkenheid en samenhang wordt daarbij ook als gemis/pijnpunt ervaren. Zo werd in de brief

beschreven dat men het gevoel heeft hard te werken maar tegelijkertijd dat iedereen zijn eigen programma's afdraait waarin het programma van het pastores ook nog even ingepast moet worden en wat met elkaar kan botsen. Wat gedoopten hierom helpt in hun opdracht tot missie, en wat uit de dialoog is gebleken, is op de eerste plaats dat er een democratische structuur moet worden opgebouwd waarin ook de basis wordt gehoord en meer ruimte is voor samenwerking. Wat missionaire keuzes betreft is daarbij tevens ruimte voor de Heilige Geest en de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel van belang. Vreugde bestaat op dit punt wel omdat er openheid bestaat voor discussie. Daarnaast worden gedoopten volgens een ingezonden brief gesteund als hen binnen de kerk de mogelijkheid wordt geboden om hun talenten en gaven te ontwikkelen en te groeien op hun weg naar God alsook als zij worden geholpen om bewust te worden van het feit dat deze God in hen woont.

Parochianen – Thema: Dialoog in Kerk en Samenleving

Dialoog vindt o.a. plaats binnen de oecumene. De verbinding met andere christelijke gemeenschappen is een kracht. Een ingezonden brief sprak over dat daarbij alles in samenhang moet gebeuren en met een oprechte interesse voor de ander. Ook hier geldt dat het oordeel ons niet past.

Jongeren– Thema: Vieren

Inspiratie uit en actieve deelname aan de liturgie komt voort uit diversiteit binnen vieringen. De kracht daarvan is gelegen in de tradities en rituelen die de kracht vorm. Bron van vreugde is dat jongeren door de sacramenten (Doopsel/Eucharistie) worden opgenomen in het verbond. Te veel focus op tradities kan ook een hindernis vormen. Voor de toekomst zal de Kerk hierom een goede balans moeten trachten te vinden tussen traditie en vernieuwing. Samen het geloof vieren geeft richting aan het 'samen op reis' als volk van God omdat het ook gelegenheid tot ontmoeting en samenkomst is. Hiervoor is een laagdrempelige (open deur) viering met daarin uitleg over de liturgie verwerkt ook van belang. Op deze manier wordt het namelijk gemakkelijker mensen uit te nodigen om naar de Eucharistieviering te komen en deze te ontmoeten. Ontmoeting/samenkomst en verdieping van geloof rondom de vieringen moet toenemen. Traditionele vieringen in het latijn of met 4-stemmige gezangen blijven ook van belang.

Jongeren – Thema: Medeverantwortelijkheid voor Missie

Missionaire roeping kan ontstaan binnen geloofscursussen ((jongeren) Alpha-cursus of discipelschap cursus). Van belang voor het naleven van deze missionaire roeping is voor jongeren het onderling getuigen voor elkaar binnen de context van de eigen levensfase. Je kunt echter pas echt naar buiten treden en getuigen van je geloof als het goed voelt. Hiervoor is de eigen relatie met God van belang. Geloofsgesprekken zijn voor jongeren belangrijk om deze relatie te ontdekken. Het oprichten van meer groepen voor jongeren/studenten/young-professionals voor kennisoverdracht/geloofsverdieping alsook sportactiviteiten, jongerenpelgrimages of jongerenactiviteiten (zoals die het Aartsbisdom Utrecht en de wereldjongerendagen) biedt steun aan jongeren. Het blijft echter moeilijk om als jongere van het bestaan van deze activiteiten kennis te nemen en er moet dus meer/beter reclame voor worden gemaakt. Daarnaast is voor deze activiteiten laagdrempeligheid een voorwaarde voor het maken van contact en voor zichtbaarheid alsook de mogelijkheid van een open gesprek over onderwerpen waar het schuurt en die twijfels oproepen. De waarheid/zekerheid die de Rooms Katholieke geloofsleer blijft echter een fundament in een steeds meer op relativiteit gebaseerde samenleving. Voor het maken van missionaire keuzes is het in gebed vragen om de gave van onderscheiding van belang. Belemmerend voor missie is als mensen zich niet welkom voelen in de kerk. Hiervoor zijn het oprichten van een welkomsteam dat zich primair richt op nieuwkomers en goede gesprekken nodig. Grote vreugde en passie bestaat voor het ideaal dat iedereen zich gezien moet voelen en liefdevol naar de ander luistert. Een andere belemmering is de scheiding tussen groepen op basis van sociale laag in de samenleving of leeftijd. Deze kunnen van elkaar leren.

Jongeren – Thema: Dialoog in Kerk en Samenleving

Katholieke en niet katholieke jongeren komen samen voor dialoog in jongerengroepen, bij jongerenactiviteiten, jongerenkoren en christelijke studentenverenigingen (Ichthus en navigators). Hierbinnen ervaren ze verbondenheid en zijn ze (soms onbewust) bezig met God. Een open houding van welkom/gastvrijheid en een grondhouding van oprecht en liefdevol de dialoog aangaan zonder dwang/angst/oordeel is hierbij belangrijk. Hierbij mag je jezelf ook zichtbaar als katholiek durven opstellen. Contact/gesprek met andere (protestantse) christenen is van belang omdat zij vaak niets van het Rooms Katholieke geloof afweten. Zelfs niet wat ze met het Rooms Katholieke geloof gemeen hebben. We kunnen elkaar zien als broeders en zusters in Christus.

Ervaring van het synodale proces – Goed/positief/gehoord zijn, frustrerend door tijdsgebrek/slechte organisatie en een herhaling van zetten met zorgen over transparantie en wat tot de bisschoppensynode zal doordringen.

BIJLAGE I – Overzicht van waar, wanneer en met welke personen/groepen/organisaties gesprekken is/zijn gevoerd en hoeveel personen aan het gesprek hebben deelgenomen.

Groep	Leden van de pastoraatsgroepen van de Zalige Titus Brandsma Parochie van Wageningen e.o.
Aantal deelnemers	12 deelnemers aan het gesprek
Locatie	St. Antonius van Padua kerk te Ede
Datum	17 maart 2022

Groep	Parochianen van de Zalige Titus Brandsma Parochie van Wageningen e.o.
Aantal deelnemers	18 deelnemers aan het gesprek
Locatie	St. Antonius van Paduakerk te Ede
Datum	26 maart 2022

Groep	Jongeren van de Zalige Titus Brandsma Parochie van Wageningen e.o.
Aantal deelnemers	5 deelnemers aan het gesprek
Locatie	St. Johannes de dooper kerk te Wageningen
Datum	26 maart 2022

BIJLAGE II – Bijdragen afkomstig uit de dialoog over de andere thema's van de synode en andere vragen die in het synodale proces tijdens het gesprek zijn gesteld

Bijdrage van pastoraatsgroepsleden:

1. Tochtgenoten – Wie zijn dit?

- Je naasten
- Mensen die zoekende zijn naar: (1) Waar hoor ik, (2) Waar voel ik me veilig/thuis
- Medemensen

Wie missen wij?

- Mensen/groepen die uitgesloten zijn

2. Luisteren – Luisteren we wel goed naar iedereen?

- Zoveel mensen zoveel wensen maar te weinig aandacht voor iedereen. Teveel hiërarchie die niet aansluit bij de huidige maatschappij.

Luisteren we met een open geest

- Dit mag meer (1) mensen uitnodigen om mee te denken, (2) vooral jongeren uitnodigen (wat leeft er in hun gedachten).

3. Het woord nemen – Is er een vrije en open communicatiestijl, zowel binnen de Kerk als met de samenleving?

- Zo nodig moet je je laten horen
- Op het niveau van de parochie is er ruimte om te sparren maar een hoger niveau wordt als star ervaren.
- Veel regeltjes

4. Hoe inspireert de manier van vieren het samen op weg zijn?

- Goede voorbereiding

5. Medeverantwoordelijkheid – Hoe wordt elke gedoopte geroepen? Hoe worden zij ondersteund? Hoe is de ondersteuning van hen die zich inzetten voor de samenleving?

- Duidelijkheid in wat men zou kunnen betekenen voor een ander:
 - (1) Welke taken liggen er
 - (2) Wat wil je hierin betekenen
 - (3) Waar kan ik dit kwijt
 - (4) Etc...

6. Dialoog in Kerk en samenleving – Hoe gaan wij om met verschillen? Hoe werken wij samen? Wat kunnen wij van anderen leren?

- Luisteren naar elkaar. Goede zaken overnemen.
- Inderdaad met elkaar op een goede wijze in gesprek gaan
- Elkander wel in hun waarde laten
- Wat kunnen wij bieden bij zingeving- en ethische vragen? Open houding, respect, hoop zoeken.

7. Andere christelijke denominaties – Relatie met andere christenen? Welke? Wat zijn de voordelen? Wat zijn de moeilijkheden?

- PKN dicht bij ons. Samen ben je sterker. Andere uitleg van geloofszaken al wordt dat steeds minder.
- Open relatie op lokaal niveau met andere christelijke kerken om elkaar te versterken en te leren van elkaar. Bijvoorbeeld: Raad van kerken.

8. Gezag en participatie – Hoe wordt gezag uitgeoefend? Hoe wordt participatie door leken en medeverantwoordelijkheid gestimuleerd?

- Heel belangrijk is dat er vorming en toerusting wordt aangeboden aan leken/vrijwilligers want die dragen de geloofsgemeenschap samen met het pastorale team (deze opmerking werd nog twee maal gesteund door anderen).
- Belangrijk is uitleg van de Bijbel volgens de nu aanwezige kennis van feiten en inzichten.

9. Onderscheiden en beslissen – Zijn de huidige procedures voor verbetering vatbaar?

- Alles kan natuurlijk verbeterd worden...als daar behoefte aan is. En dan in goede dialoog.

10. Synodale vorming – Hoe kunnen wij bijdragen aan de spiritualiteit van “samen op weg gaan”?

- Door naar elkaar te luisteren en samen het eens te worden met een nieuwe of andere wijze van beleven.
- Door ruimte te geven aan verdieping in mystieke zin. Praktische hulpverlening is er al op vele fronten.

Bijdrage van parochianen:

Andere vragen

1. Hoe is het om parochiaan te zijn?

- (Parochieel) Herkenning; kleine gemeenschap; geborgenheid, vertrouwde bedding
- Verwarrend, lastig, welkom, dubbel, moeilijk, blij

3. Welke verbeteringen zijn nodig?

- Het synodale proces moet transparant zijn, leren van wat de Bisschoppen nu gaan doen en welke criteria er zijn om keuzes te maken wat er doorgaat naar Rome
- Waardering voor de pastorale werkers die door de Bisschop niet meer gewaardeerd worden
- Afschaffen van het celibaat
-of vrije keuze celibaat
 - vrouwen in het ambt
 - gehuwde priesters
- Herziening priesterambt
- Terugkeer pastoraal werkers

4. Welk advies zou je geven aan de Synode 2023 in Rome?

- Vrouwen ook opleiden tot priester
- Aanstellen van pastoraal werkers
- Meer barmhartigheid, geen uitsluiting van mensen op alle vlakken (communie e.d.),
- Herziening priesterambt

Andere thema's van de synode

1. Reisgenoten

- Op de weg die Jezus ons voorgeleefd heeft
- Samen onderweg
- respect voor elkaar
- Pastoraal werkers als reisgenoten s.v.p.

- Reisgenoot word je als je geluisterd, uitspreekt en open staat voor de dialoog met andersdenkenden = pelgrimage
 - De vreugde samen delen
 - Hetzelfde maar niet allemaal langs dezelfde weg
2. **Luisteren zonder vooroordelen**
- Het oordeel komt ons niet toe
 - Jezelf zijn in gezamenlijkheid
 - + denken
 - Inspiratie geven en ruimte aan jongeren
 - Vanuit liefde
3. **De mogelijkheden om ons uit te spreken**
- Inspraak zonder inzicht geeft uitspraak zonder uitzicht
 - Blijf in dialoog met parochianen
 - en met gevolgen
7. **Het gesprek met andere Christenen**
- Behouden en stimuleren Oecumene
 - Dat is de weg!
 - Elkaar accepteren en aanvullen
 - Stimuleren van interkerkelijke vieringen
 - Niet anderen uitsluiten tav de Islam
8. **Autoriteit en participatie**
- Minder autoriteit, meer participatie
 - Mensen gaan voor regels, dus zij zijn belangrijker dan regels
 - Communiceren
 - Ruimte voor vrouwen in het pastoraat
 - Wat is participatie
 - Waar is ons bestuur ? (PZTB)
 - Luisteren!
 - 'Regels' zijn ondergeschikt aan beleven
 - Aandacht voor elkaar
- 9 **Onderscheiden en beslissen**
- Niet alleen Eucharistie maar aandacht ook voor diaconie + catechese
 - Transparant leidinggeven
 - Ruimte voor de Geest / mening van andere katholieken
10. **Onszelf vormen in Synodaliteit**
- De weg is het doel
 - Positieve kritiek
 - Vormen...? Waar is het/zijn dekenaat en pastorale school gebleven?

Bijdrage van jongeren

Wat gaat goed binnen de Kerk voor Jongeren? Wat kan beter?

- (1) De wereldjongerendagen, heel motiverend!! (2x)
- (2) Jongerenactiviteiten, - dagen (ook in de parochie)
- (3) Jong Aartsbisdom en hun activiteiten
- (4) Het jongerenkoor! Ook al is niet iedereen daar (meer) katholiek, toch zorgt het voor verbondenheid met de kerk.
- (5) De verschillende koren van de parochie (jongerenkoor, international choir, african choir)

Andere thema's van de synode:

1. Reisgenoten

- (1) Sociale aspect van de Kerk/vriendschappen binnen de kerk zijn essentieel voor het geloof
 - a. De Kerk brengt mensen bijeen uit alle lagen van de samenleving
 - b. Ik ervaar wel verbondenheid in de kerk. Hierin heeft het jongerenkoor voor mij wel een rol, maar de laatste tijd ervaar ik het ook wel met anderen
- (2) Droom voor meer samenhang en verbinding, relatie en steun tussen de mensen in de kerk. "samen geloven"
- (3) In de RK zijn veel verschillende leeftijdsgroepen waar we van kunnen leren – TB: meer proberen om deze te mengen
- (4) TB: Het opzetten van de titusgroepen geeft hier voor veel mensen denk ook wel een bijdrage aan
- (5) Het ideaal dat iedereen gezien wordt (2x)
- (6) Pelgrimeren met jongeren (in NL is dit nog te vaak toegespitst op oudere generaties)

2. Luisteren:

- (1) Het ideaal: dat iedereen liefdevol naar elkaar luistert en elkaar ziet
- (2) Het gebeurt nu helaas vaak dat iedereen een eigen mening heeft en de een nog harder "schreeuwt" dan de ander. Luisteren is een kunst.
- (3) Gebedsgroepen creëren om naar elkaars verhaal te luisteren en samen te bidden
- (4) Toegankelijk maken

3. De mogelijkheden om ons uit te spreken:

- (1) Open gesprek – mogelijkheden creëren om in gesprek te gaan over de onderwerpen die schuren/ twijfel/ regels etc.
- (1) Gebeds-/gespreksgroepen om elkaar zijn/haar verhaal te laten doen (en daar dan ook weer voor te bidden)